

LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Šventaragio g. 2, 01510 Vilnius,
tel.: +370 5 271 7154 / 271 7130,
el. p. bendrasisd@vrm.lt, el. pristatymo dėžutės adresas 188601464
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188601464

Lietuvos Respublikos Seimo Žmogaus teisių
komitetui

Nr.
Į 2026-03-26 Nr. S-2026-1205

DĖL LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, atsakydama į Lietuvos Respublikos Seimo Žmogaus teisių komiteto 2026 m. kovo 26 d. raštą Nr. S-2026-1205 „Dėl Žmogaus teisių komiteto posėdyje priimto protokolinio sprendimo“, teikia informaciją apie Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolieriaus 2025 metų veiklos ataskaitoje pateiktą rekomendacijų įgyvendinimą.

Dėl rekomendacijos „Vidaus reikalų ministerijai, derinant su darbo grupe veiksmingam atsakui į neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą Lietuvoje skatinti, nuosekliai ir principingai tęsti teisinio reglamentavimo tobulinimą ir parengti Lietuvos Respublikos Baudžiamojo kodekso būtinus pakeitimus siekiant įtvirtinti išankstinių nuostatų motyvą (angl. bias motive) kaip nusikalstamą veiką kvalifikuojantį požymį“.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2026 m. sausio 21 d. nutarimu Nr. 33 patvirtintame Kovos su antisemitizmu, ksenofobija ar bet kokios kitos formos nesantaikos kurstymu ir žydų gyvenimo puoselėjimo veiksnių plane yra numatytas veiksmas 1.25 „Įvertinus neapykantos bei neapykantos kalbos nusikaltimų mastą ir tendencijas, atlikti Administracinių nusižengimų kodekso ir Baudžiamojo kodekso teisės aktų nuostatų šioje srityje analizę, įvertinti jų taikymą, efektyvumą, įtvirtintų sankcijų atgrasomąjį poveikį ir prireikus parengti ir pateikti Vyriausybei teisės aktų pakeitimus“ (terminas – 2026 m. IV ketv.), už kurį atsakinga Teisingumo ministerija. Vidaus reikalų ministerija, kaip dalyvaujanti institucija, darbo tvarka pasiūlė Teisingumo ministerijai, įgyvendinant minėtą veiksmą, įvertinti ESBO Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro 2023 m. pateiktą nuomonę dėl Lietuvos baudžiamojo kodekso nuostatų dėl šališkumu motyvuotų nusikaltimų ir kitų susijusių nusikalstamų veikų, kurioje siūloma Lietuvai atsisakyti Baudžiamajame kodekse, reglamentuojant atsakomybę už neapykantos nusikaltimus, atsisakyti priešiško (neapykantos) modelio, pakeičiant jį diskriminaciniu. Taip pat pasiūlė atliktos analizės rezultatus ir (ar) pasiūlymus dėl teisės aktų pakeitimų aptarti darbo grupėje veiksmingam atsakui į neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą Lietuvoje skatinti.

Dėl rekomendacijos „atsižvelgiant į tai, kad translytiškumo diagnozę turintys žmonės šiuo metu jau gali eiti prokuroro (-ės), teisėjo (-os), advokato (-ės) ar advokato (-ės) padėjėjo (-os), notaro (-ės) ir antstolio (-ės) pareigas, rekomenduojama pakeisti sveikatos reikalavimus ir statutinės tarnybos pareigūnams (-ėms) nustatančius teisės aktus, kad jie neapribotų translyčių asmenų galimybės eiti šias pareigas.“

Informuojame, kad, atsižvelgdama į 3 rekomendaciją, Vidaus reikalų ministerija parengė Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro

įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. spalio 21 d. įsakymo Nr. 1V-380/V-618 „Dėl Sveikatos būklės reikalavimų sąvado patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą¹ (toliau – Sąvado projektas) ir pateikė jį derinti suinteresuotoms institucijoms. Sąvado projektu siūloma patikslinti Sveikatos būklės reikalavimų sąvado nuostatas, susijusias su translyčių asmenų (TLK-10-AM kodas F64.0) tinkamumo tarnybai vertinimu, siekiant užtikrinti, kad nebūtų nepagrįstai apribotos šių asmenų galimybės stoti į tarnybą.

Dėl rekomendacijos „priimti lytinės tapatybės pripažinimo įstatymą, reglamentuojantį greitą, skaidrią ir prieinamą administracinę procedūrą, paremtą apsisprendimo principu, kuri leistų translyčiams asmenims įtvirtinti savo vardą, pavardę, lyties žymenį ir asmens kodą civilinės būklės įrašuose. Taip pat rekomenduojama asmens tapatybės dokumentuose įvesti trečią lyties žymens pasirinkimą ir sudaryti galimybę nenurodyti lyties.“

Pažymėtina, kad duomenys, taip pat ir lyties įrašas, Lietuvos Respublikos piliečiams išduodamuose jų asmens tapatybę ir pilietybę patvirtinančiuose dokumentuose ir užsieniečiams Lietuvoje išduodamuose jų teisę gyventi Lietuvos Respublikoje suteikiančiuose ar patvirtinančiuose dokumentuose, taip pat užsieniečiams Lietuvoje išduodamuose kelionės dokumentuose (toliau – kartu asmens dokumentai) įrašomi pagal Lietuvos Respublikos gyventojų registre esančius atitinkamus duomenis. Lietuvos Respublikos gyventojų registro įstatymo 10 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad Gyventojų registrui teikiami duomenys turi būti pagrįsti dokumentais, t. y. , registruojant asmenį kaip naują šio registro objektą, jo lytis – vyriška arba moteriška - įrašoma tokia, kokia ji nurodyta duomenų šaltinyje (civilinės būklės akto įrašė, kitos valstybės išduotame kelionės dokumente ar kt.). Taigi, asmuo negali pasirinkti į asmens dokumentą įrašyti kitokią lytį žymintį įrašą, nei jo lytis nurodyta Gyventojų registre, tačiau, atitinkamai pakeitus teisinį reguliavimą, įdiegus reikiamus sistemų pakeitimus ir atlikus kitas būtinas procedūras, įskaitant informavimą apie pakeitimus asmens dokumentų įrašuose, galėtų būti sudaryta galimybė, asmens pasirinkimu, asmens dokumente apskritai nenurodyti jokios lyties. Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad toks sprendinys iš esmės būtų efektyvus tik tuo atveju, jeigu būtų pakeistos asmens kodo generavimo taisyklės ir asmens kodas taptų neutralus lyčiai, kadangi asmens lytis atsiskleidžia iš jam suteikto asmens kodo (Gyventojų registro įstatymo 8 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad asmens kodo pirmasis skaitmuo atitinka lytį ir gimimo šimtmetį), vardo, pavardės, kurie yra įrašyti tame pačiame asmens dokumento duomenų lape ir kurie yra kur kas dažniau naudojami asmeniui identifikuoti, net nepateikiant asmens dokumento. Be to, daugelis kitose valstybėse asmenims suteikiamų asmens kodų taip pat turi lyties požymį, todėl jei Lietuvos Respublikos piliečiui, kurio asmens dokumente nebūtų nurodyta jo lytis, kitoje valstybėje turėtų būti suteiktas asmens kodas, greičiausiai toks asmuo turėtų pasikeisti turimą asmens dokumentą į tokį, kuriame būtų įrašyta jo lytis. Mūsų nuomone, Ataskaitoje nurodytos rekomendacijos – asmens tapatybės dokumentuose įvesti trečią lyties žymens pasirinkimą ir sudaryti galimybę nenurodyti lyties – įgyvendinimas būtų prasmingas tik kartu su kitais sprendimais, sistemiškai sprendžiant su lytine tapatybe susijusius klausimus, visų pirma, jei atitinkamai būtų koreguojamos civilinės būklės aktų ir asmens kodo formavimo taisyklės.

Dėl rekomendacijos „svarstyti įstatymu įtvirtinti prievolę būtinąsias kasdienes paslaugas teikiantiems paslaugų teikėjams užtikrinti, kad paslaugos būtų prieinamos ne tik skaitmeniniu būdu. Toks reguliavimas galėtų būti numatytas Vyresnio amžiaus žmonių politikos pagrindų įstatyme“

Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 11 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad asmens prašymas ar skundas gali būti pateiktas per E. pristatymo sistemą, kitomis elektroninių ryšių priemonėmis, paštu, kreipiantis asmeniškai arba per atstovą. Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m.

¹ [Dėl Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos minis...](#)

rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 (toliau – Taisyklės), 42 punkte nustatyta, kad į prašymą ar skundą paprastai atsakoma tokiu būdu, koku buvo pateiktas prašymas ar skundas. Jeigu asmens prašyme ar skunde buvo nurodytas būdas, kuriuo asmuo pageidauja gauti atsakymą, atsakoma nurodytu būdu. Šiomis Viešojo administravimo įstatymo ir Taisyklių nuostatų privalo laikytis viešojo administravimo subjektai, teikiantys administracines paslaugas, taip pat fiziniai ir juridiniai asmenys, teikiantys viešąsias paslaugas ir nagrinėjantys prašymus bei skundus dėl šių paslaugų² (toliau – paslaugų teikėjai). Tai reiškia, kad asmeniui, norinčiam gauti administracinę ar viešąją paslaugą turi būti sudaryta galimybė pateikti prašymą ir gauti atsakymą į jį įvairiais būdais, taip pat jeigu asmuo prašyme, kuris buvo pateiktas, pavyzdžiui, per Elektroninių valdžios vartų portalą, nurodo, kad atsakymą nori gauti paštu, paslaugos teikėjas atsakymą turėtų pateikti paštu.

Taisyklių 14 punkte nustatyta, kad paslaugų teikėjai turi organizuoti darbą taip, kad asmens pageidavimu jo aptarnavimą ir prašymo ar skundo pateikimą būtų galima derinti (užregistruoti asmenį) iš anksto žodžiu ar raštu Viešojo administravimo įstatymo 11 straipsnio 2 dalyje nurodytais būdais. Būtų sudaryta galimybė prašymą ar skundą norinčiam pateikti asmeniui šį prašymą ar skundą išdėstyti raštu paslaugos teikimo vietoje. Atkreipiame dėmesį ir į tai, kad pagal Viešojo administravimo įstatymo 1 straipsnio 2 dalį, šio įstatymo ir Taisyklių nuostatos paslaugų teikėjas, atliekantiems funkcijas pagal kituose įstatymuose, Europos Sąjungos teisės aktuose ar Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nustatytą tvarką, taikomos tiek, kiek jų veiklos priimant ir nagrinėjant prašymus ar skundus nenustato kiti tokią veiklą reglamentuojantys įstatymai, Europos Sąjungos teisės aktai ar Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys.

Vidaus reikalų viceministras (-ė)

Vaida Ališauskaitė, tel. +370 5271 8953, el. p. vaida.alisauskaite@vrm.lt
Inga Prialgauskienė, tel. +370 5 2718233, el. p. inga.prialgauskiene@vrm.lt
Lina Bartaševičiūtė, tel. +370 5 2718778, el. p. lina.bartaseviciute@vrm.lt
Daiva Vežikauskienė, tel. +370 5 2717004, el. p. daiva.vezikauskiene@vrm.lt

² Viešojo administravimo įstatymo 1 straipsnio 6 dalis.

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministerija, Šventaragio g. 2, LT-01510 Vilnius (2026-05-25 16:25:12)
Dokumento pavadinimas (antraštė)	Dėl Lygių galimybių kontrolieriaus rekomendacijų įgyvendinimo
Dokumento rūšys	RAŠTAS
Dokumento registracijos data ir numeris	2026-05-13 Nr. 1D-1855
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	2026-05-13 Nr. G-2026-4366
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Alicija Šcerbaitė, Viceministrė
Parašo sukūrimo data ir laikas	2026-05-13 07:52:27 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2026-05-13 07:52:33 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugos teikėją	ADIC CA ECC,Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM,2.5.4.97=#1309313838373738333135,LT
Sertifikato galiojimo laikas	2025-09-29 16:01:03–2029-09-28 16:01:03
Parašo paskirtis	Registravimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	DBSIS
Parašo sukūrimo data ir laikas	2026-05-13 07:54:51 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-EPES
Laiko žymoje nurodytas laikas	-
Informacija apie sertifikavimo paslaugos teikėją	RCSC IssuingCA-2,RCSC,VI Registru Centras - i.k. 124110246,LT
Sertifikato galiojimo laikas	2025-05-16 11:31:08–2028-05-15 11:31:08
Parašo paskirtis	Gauto dokumento registravimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Seimo kanceliarija, Dokumentų valdymo sistema
Parašo sukūrimo data ir laikas	2026-05-13 08:13:56 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-EPES
Laiko žymoje nurodytas laikas	-
Informacija apie sertifikavimo paslaugos teikėją	RCSC IssuingCA-2,RCSC,VI Registru Centras - i.k. 124110246,LT
Sertifikato galiojimo laikas	2025-02-26 13:16:36–2028-02-26 13:16:36
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	-
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	-
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	-
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	DBSIS, versija 3.5.90.4
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Tikrinant dokumentą nenustatyta jokių klaidų (2026-05-25 16:25:12)
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	2026-05-25 16:25:12 atspausdino Ingrida Aidietienė

Paieškos nuoroda	-
Papildomi metaduomenys	-